

J. VETH, Rembrandt; W. STEENHOFF, Hercules Seghers; W. MARTIN, Jan Steen; F. SCHMIDT DEGENER, Frans Hals; JUST HAVELAAR, Jacob van Ruisdael en Meyndert Hobbema; ALB. PLASSCHAERT, Johannes Vermeer en Pieter de Hooch. Amsterdam, J. H. Paris, MCMXXIV.

Een aardige uitgave, deze zes deeltjes, door meerendeels zeer bevoegden geschreven.

In een kort bestek van telkens een dertig bladzijden geven zij een karakteristiek van den meester, en met een ruim aantal illustraties achterin een beeld van zijn werk. Ook de keuze der kunstenaars lijkt mij zeer gelukkig. Al moge men beweren dat over Rembrandt, of Frans Hals, over Jan Steen of Vermeer al literatuur genoeg bestaat, toch mogen zij in een dergelijke serie niet ontbreken.

Ook van Veth, den Rembrandt-kenner, zouden wij dit boekje niet graag gemist hebben, en met een zinnetje als: „Zijn figuren hulde hij in een sfeer van teedere tintel-schaduw en door een onbegrijpelijke kracht van concentratie en een daarbij allergevoeligst afwegen der schakeeringen verleende hij aan het licht een zoo wonderen fosforiseerenden glans, dat het doordringend natuurgetrouwe afbeelden tot een magisch herscheppen werd”, typeert Veth wel zeer juist het gouden licht van Rembrandts schilderijen.

Niet minder juist geeft Schmidt Degener een overzicht van Frans Hals' werken, wiens levensavond hij ten slotte vergelijkt met dien van Rembrandt, een vergelijking die hem dan van den eerste doet schrijven: „Hals, die eerst de helderste kleuren gewaagd had, dompelde meer en meer zijn sujetten in een moedeloos grauwig waas. Na een desperate worsteling met eigen afkeer overleeft hij zijn kunst.”

Typeerend voor het werk van Frans Hals, mogen wij nog wel even dit citeeren: „Zijn kunst beperkt zich tot de overgangen, oneindig gevarieerd, van schaterlach, lach, glimlachen, ernst, galgenhumor, verdrottenheid. Op het vasthouden van zulke vluchtige nuances en opwellende aandoeningen is zijn schilderwijze geheel aangelegd. Die penseelbehandeling is het eigenlijke wonder in het meesterschap van Hals.”

Steenhoff bespreekt met voorliefde de geheimzinnige figuur van Hercules Seghers, de man die experimenteerde op grafisch gebied. „Hij was, als etser, een zoeker, een onverpoosde wroeter naar verborgenheden in deze tooverachtige techniek; hij was rusteloos op verkenning uit naar mogelijkheden, die anderen niet vermoedden. Het is of zijn praktijk van etsen zich alle middelen van de verschillende technieken der graveerkunst in het algemeen, — en drukkunst tevens — zocht dienstig te maken. Met al zijn proefnemingen — en zelfs zijn manke probeersels — was hij een pionier, een vooruitlooper ook op een zooveel later zich ontwikkelenden kleurdruk”.